

Projektet ROAMER presenterar riktlinjer för forskning om psykisk hälsa i Europa. Ledande experter riktar följande ställningstaganden och rekommendationer till beslutsfattare samt forskningsfinansiärer i Europa:

- ◆ **Riktade forskningsinvesteringar kan resultera i en betydande minskning av psykisk ohälsa inom tio år.**

Professor Josep Maria Haro (en av ROAMER-projektets ledare) säger 'De sex forskningsområden som prioriterades i ROAMER tar fasta på problem som kan lösas inom de närmsta 5 till 10 åren, om tillräckliga initiativ inom finansiering och forskning görs.

- ◆ **De forskningsframsteg som gjorts under de senaste 10 åren kan inte längre åsidosättas. Professor Til Wykes** (en av ROAMER-projektets ledare från universitetet King's College i London) säger 'De europeiska ländernas regeringar borde nu stanna upp och lyssna. *Psykisk ohälsa utgör den största andelen av sjukdomsburden i Europa, men ändå satsar man endast en bråkdel av vad som skulle behövas på forskning om psykisk hälsa. Konsekvenserna av psykisk ohälsa ökar fortlöpande – nu har vi den forskning som behövs för att täcka kunskapsluckorna och alla kommer på sikt att vinna på att investera i forskning om psykisk hälsa – genom vinster i hälsa och välbefinnande, samt ekonomiska vinster.*

Enligt **forsknings professor emerita Tytti Solantaus** (Föreningen för mental hälsa i Finland) visar forskningen att man kan förebygga att psykisk ohälsa förs över generationerna. *Genom att stöda föräldraskapet och barnens utvecklingsmiljöer kan man minska risken att barnen drabbas av psykisk ohälsa med upp till 40 %.*

- ◆ **I Finland borde man öka finansieringen av forskning om psykisk hälsa närmast trefaldigt, så att den skulle motsvara den andel av sjukdomsburden som psykisk ohälsa orsakar.**

År 2011 satsades cirka 2 euro per finländare på forskning om psykisk hälsa, trots att kostnaderna för psykisk ohälsa i Finland uppgår till cirka 5 miljarder per år, säger Kristian Wahlbeck, utvecklingsdirektör vid Föreningen för mental hälsa i Finland.

ROAMER analyserade existerande litteratur och forskningskapacitet i Europa och identifierade viktiga kunskapsluckor och de mest akuta frågeställningarna. I projektrapporten kräver man en koordinerad strategi för forskning om psykisk hälsa, som bygger på forskningssamarbeten kring sex prioritetsområden.

Prioritet 1 Att förebygga psykisk ohälsa, främja psykisk hälsa och fokusera på de unga

- *Projektexempel:* Långsiktiga kohortstudier som studerar den psykiska hälsans och välbefinnandets bestämningsfaktorer
- **Varför?** Det kommer att leda till att vi kan identifiera risk- och skyddsfaktorer för psykisk ohälsa och hälsa under livsloppet – speciellt bland unga, eftersom många former av psykisk ohälsa utvecklas redan tidigt i livet

- **Resultat:** Man har räknat ut att en investering på 1 euro skulle ge 10,27 euro (för tidig identifiering), 17,97 euro (för förebyggande av psykisk ohälsa) eller t.o.m. 83,73 euro (för främjande av psykisk hälsa) i gengäld.

Prioritet 2 Att fokusera på den psykiska hälsans orsak-verkan-mekanismer

- *Projektexempel:* Identifiering av bakomliggande faktorer för överdödlighet och multisjuklighet, samt utöka forskningen om enskilda sjukdomar och samsjuklighet (komorbiditet).
- **Varför?** Komorbiditet är i nuläget en av de största dolda kostnaderna inom sjukvården – t.ex. depression som förekommer tillsammans med astma *ökar* i nuläget sjukvårdskostnaderna med 140 %
- **Resultat:** Minskade (eller eliminerade) sjukvårdskostnader kopplade till samsjuklighet (t.ex. ökar kostnaden för sjukdom i medeltal med 17 % -46 % om patienten har depression)

Prioritet 3 Att skapa internationella samarbeten och nätverk för forskning om psykisk hälsa

Projektexempel: Att etablera åtkomst till europeiska databaser för olika forskningsprojekt med standardiserade mätare för psykisk hälsa

- **Varför?** Många studier och forskningsprojekt pågår ständigt runtom i Europa – men bristen på koordinerad verksamhet och mätningar betyder att vi inte kan samla ihop och dela informationen mellan projekten
- **Resultat:** Starkare data, samt forskning som kan återanvändas av andra forskargrupper (vilket leder till mer kostnadseffektiv forskning på sikt)

Prioritet 4 Att utveckla och ta i bruk nya och bättre interventioner för psykisk hälsa och välbefinnande

Projektexempel: Att utvärdera internetbaserade behandlingar såsom elektroniska versioner av psykologiska vårdmetoder. t.ex. i primärvården

- **Varför?** Internet erbjuder möjligheter till enkla och kostnadseffektiva sätt att erbjuda kompletterande behandlingar, för att effektivera interventioner utan stora tilläggskostnader
- **Resultat:** Mer effektiv vård och behandling, flera behandlingsalternativ, samt möjligheter att främja sin psykiska hälsa på ett kostnadseffektivt sätt.

Prioritet 5 Att minska stigmatisering och skapa autonomi åt brukare av tjänster och deras närstående

Projektexempel: Att studera stigmas roll ur ett bredare ojämlikhetsperspektiv (ojämlikhet i hälsa etc.) och att mäta förekomst av stigma inom den offentliga sektorn.

- **Varför?** Stigma och socio-ekonomisk ojämlikhet belastar både personer med psykisk ohälsa och närstående, men beaktas sällan inom mentalvården.

Negativa konsekvenser leder till att utsatta individer och grupper blir ytterligare belastade (speciellt kvinnor)

- **Resultat:** En minskning av betydande orsaker till funktionsnedsättning, och vårdkostnader.

Prioritet 6 Att forska i hälsa och sociala system

Projektexempel: Forskning kring olika länders hälso- och sjukvårdssystem och hur de påverkar välbefinnandet hos personer med psykisk ohälsa och deras närstående.

- **Varför?** Att påvisa hur olika politiska beslut gällande hälsa och hälso- och socialvårdskostnader i hela Europa påverkar välbefinnandet hos personer med psykisk ohälsa och deras närstående.
- **Resultat:** Evidensbaserade principer om hur hälsopolitiska beslut bör implementeras.

Ytterligare kommentarer:

Sami Pirkola professor i socialpsykiatri, Tammerfors Universitet, Finland

”Den psykiatriska forskningen har utvecklats mot större mångsidighet, i synnerhet då man lärt sig förstå arvsmassans och miljöns samspel bättre, Trots det tas inte den större kontexten tillräckligt i beaktning. Med detta menar jag å ena sidan den psykiska ohälsans inverkan på individen i olika sociala sammanhang, å andra sidan de sociala faktorernas inverkan på individens psykiska hälsa. Nu behövs det forskning av socio-ekonomiska data i totalbefolkningar med uppföljning, t.ex. registerforskning,”

Utvecklingsdirektör Kristian Wahlbeck, Föreningen för mental hälsa i Finland

“Forskning visar att alla kan främja sin psykiska hälsa genom att vara i kontakt med andra, vara nyfiken, lära sig nya saker, röra på sig aktivt och hjälpa andra.

Registerbaserad psykiatrisk forskning i Norden – Specialforskare Peija Haaramo, Institutet för hälsa och välfärd, Finland

”Högklassiga hälsoregister som täcker hela befolkningen och kan länkas till andra register är de nordiska ländernas trumfkort också i forskning som rör psykisk hälsa.

Dessa register bildar långa tidsserier som möjliggör uppföljning av olika fenomen kring psykisk hälsa. De möjliggör även internationella jämförelser med hjälp av nya statistiska metoder.”